

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

XI priores dies complectens

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1863

De S. Mochua Ballensi Sive Cronano.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72708)

CAPUT V.

Cervi caesi ac comesti, vitæ restituti, Mochuæ meritis.

12 cervos lignis onustos adducit.

Eorum carnis multos satiat.

Dei virtute eos vivos integrosque restituit.

Cervi illi diutissime vivere.

Completo ergo Sancti Kyenani opere ad Sanctum Mochua nuntium misit, ut ad suam ecclesiam consecrandam, sicut promiserat, perveniret : Tunc audito nuntio sanctus vir iter arripiens, ac per montem cui nomen Maigr transitum faciens, duodecim cervos, quos ibi reperit, secum tamquam boves domesticos ducens singulos lignis oneravit, ac sic ad Ecclesiam S. Kyenani perduxit. Cumque ligna de cervis deponerentur super eosdem jussit vir Dei aquam ad carnes eorum coquendas deferri. Quod et factum est. Post hæc S. Mochua jussit cervos illos occidi omnes, ossa tamen eorum usque in crastinum illibate conservari : Satiatis igitur turbis pauperum atque aliis qui aderant de venatione mirabili Sancti Mochuæ, die crastina cervorum ossa coram viris Dei collecta sunt. Quibus ut in propria resurgent forma Sanctus Mochua in virtute illius mandavit, qui Lazarum foetentem solo verbo ad vitam revocavit. Et statim ossa illa arida carnem et pellem induerunt, et spiritum vivificum assumunt, atque in pristini vigoris motum membra extendunt. His in laudem Dei peractis atque ipsa ecclesia consecrata S. Mochua cum cervis illis mirifice resuscitatis usque ad montem unde eos assumpserat regressus est : atque ibidem eos dimitens ad cellam suam pervenit : et hi cervi duodecim, ut a pluribus fertur, adhuc in monte illo ab aliquibus cernuntur temporibus.

CAPUT VI.

Mochuæ ædificia, mors.

Sanctus vero Confessor Christi Mochua in præfata ecclesia, quæ Teach-Mochua dicitur, stabiliter permanens, fundatis ab eo in Hibernia 30 ecclesiis, et centum viginti cellis constructis; terrena gloria et amicorum frequentia et colloquio disturbatus secum deliberando, arbitrans quod nisi terrestrem illam gloriam reliquisset, cælestis gloriæ particeps minime fieret, desertum ergo petens ad S. Patricium versus Aquilonarem terræ plagam gressum direxit.

12 Sed multis locis peragratis, in quibus si desuper esset concessum permanere vellet, tandem in Ergithiallensium terram divino nutu devenit. Perillustrata quoque terra illa, postremo divina dispositione ad locum quemdam vocabulo Dayrinis pervenit. In hoc loco cum longævus viator campanulam, quam manu gerebat, pulsabat, mox lingua ejus in terram cecidit. Quo viso vir Dei non modicum doluit, eo quod locus momentaneus et quasi inhabitabilis esset. Ad ipsius vero consolationem Angelus ad eum missus est, qui dixit ei : Dictum est tibi a Domino Deo tuo, ut hunc locum inhabites, et ibidem ecclesiam construas. Jussioni quoque divinæ ipse per omnia se conformans, locum illum inhabitavit, et ibidem ecclesiam in nomine Domini ædificavit, quam et plurimis miraculis in vita et in morte decoravit. Ipse vero ibidem triginta annis persistens anno vitæ suæ nonagesimo nono, Kalendis Januarii feliciter quievit, præstante Domino nostro Jesu Christo, cui laus et imperium per infinita sæcula. Amen.

Multas ecclesias et cellas ædificat.

Gloriam vitæ.

Peregre ecclesiam ædificat.

Moritur 1 Januarii.

DE S. MOCHUA BALLENSI

SIVE

CRONANO.

I JAN.

S. Mochua Ballensis discipulus S. Congalli.

Vita unde descripta, et a quo versa.

Alterum Mochuam celebrat Philippus Osullevanus Bearrus, doctrina ac genere clarissimus, Patricianæ suæ Decadis lib. 10, cap. 2, ubi de Benchorensi agit S. Congalli cœnobio, ex quo tum alii viri sanctitate ac doctrina illustres prodire, tum ille Mochua.

2 Ejus vitam ex Hibernico codice, quem quondam Osullevanus Bearriæ Princeps de Divorum Vitis scribi curarat, in Latinum sermonem a se versam, ipse ad me Madrido hoc 1634, Christi anno transmisit Philippus Osullevanus, quam et hic dare visum est, cum ejus natalem ignorem. Quædam de S. Fechini molendino subjecerat, quæ omisi, quod eadem inferius habentur xx Januarii ad ejusdem S. Fechini Vitam.

VITA

EX MSS. INTERPRETE PH. OSULLEVANO.

CAPUT I.

S. Mochuæ genus, vocatio ad religionem, sanctitas.

S. Mochuæ genus.

Vir sacer Cronanus, Mochua quoque dictus, patre Begano, avo Barra, proavo Natio, abavo Lugo (qui Lugici generis apud Iberos haud obscuri fuit auctor) matreque Comna Conamali filia, Machadani

nepte ex Dalbuanica gente, natus, Brinsacham, Luchadam, et Judellam sorores, duosque natu majores fratres habuit.

2 Ipse puer, capillis ob arearum morbum caput inficientem fluentibus, deformior, proptereaque parentibus minoris factus, et humilior cultu educatus ad pascendas oves animam appellere jubetur. Ceterum cujus speciem, fortunamque parentes despiciunt, eundem Deus optimus maximus præclarissimarum virtutum ornamentis, edendorumque miraculorum potestate honestat, et ad celsum gloriæ culmen evehit.

3 Principio quidem Congallus, vir divino spiritu inflatus, in Begani domum venit, supra quam Angelos conspicit cursitare : rei mysterium divinitus doctus, Beganum, quot filios habeat, percontatur? Hic duos bonæ indolis adolescentes, et alium puerulum (is erat Mochua) non satis dignum, ut nominetur, ovibusque dumtaxat pascendis idoneum judicatum, totidemque puellas sibi liberos esse, respondet. Ille Mochuam domum accersiri jubet : conspicatusque, ex illius conspectu, quod erat divini Numinis donis ornatus, se magnopere delectari, et illum ex ovium custode hominum pastorem futurum, ait. Inde puerum in cœnobium suum Benchorense quam religiosissimum, sanctisque viris longe frequentissimum defert. Ubi Mochua in religiosorum collegium adscriptus, atque sacris litteris eruditus singulare sanctitatis exemplum, rerumque mirabilium opifex fuit.

Oves pascit.

Angeli supra domum patris ejus visi a Congallo.

Fit religiosus.

4 Longe

EX MSS.
PER OSULLE-
VANUM.

Ejus lacrymis
sterilitas de-
pulsā.

NOT. 12.

4 Longe lateque pervagata fama infœcunda matrona mota, Mochuam adit, sterilitatis suæ remedium petitum : Dei servum flexis genibus, passis manibus, lacrymas copiose fundentem, a corporeis sensibus quasi alienatum, et in divinarum rerum contemplationem totum versum convenit. Quamobrem furim accedens, cadentes ex oculis religiosi imbres cavis palmis excipit, et ore haurit, magna fiducia, id ad fœcunditatem sibi medicinæ fore : neque credula spe sua fallitur, quæ brevi ex viri sui concubitu filium, nomine Dabium, concipit, et edit.

CAPUT II.

*Alio mittitur, fonte sequente. Ei lac pluit.
Aquammolæ S. Fehini curat.*

Mittitur ad
novum
struendum
Monasterium.

Fons eum
comitatur
nubis specie.

Lacte pluit.

Ad molam
S. Fehini,
miraculose
aqua per mon-
tem adducta.

Plurimis miraculis, acerrimis corporis coercitionibus, piis in homines officiis, initis cum diabolo præliis cum Mochua se strenuum, veteranumque Christi militem gessisset, nido jam exsilire, et alio petere a Congallo jubetur. Obediens imperio, a magistro petit, ut qua erat futurarum rerum scientia, prædicat, ubi Numini placeat, se commorari et Monasterium ædificare. Equidem, inquit Congallus, rem hanc neque præsentire, neque aliquo argumento vel signo ostendere possum, nisi forsā Deo placeat, ut hic fons (præsentem fontem digito monstrabat) hinc abiens te ducat, ibique consistat, ubi divina Majestati placitum fuerit, ut incolas. Eo responso Mochua Benchore proficiscitur, electa religiosorum manu comitatus. Haud longe processit, cum comites respicientes, nubem densam, obscuram, imbresque minitantem, sed non mittentem, sereno, sudoque Sole per aerem sequentem vident. Quam etiam Mochua cernens, fontem proculdubio a Congallo designatum, et a Deo missum esse : oportereque se paulisper gradum sistere, donec illa præeat, præcedentemque sequi, et ubi illa sidat, ibi et se ipsos habitare, ait. Præiens illico nubes Mochuam ad Ferrosios, in Gæliam oppidum, ubi Gabrenus Episcopus ejus condiscipulus, et integerrimus amicus agebat, ducit : ibique illis lacte manando humi lacunam explevit. Gabrenus quidem Mochuæ sedes, quibus peregrinationem finiret, obtulit. Ceterum quia nubes minime subsidit, ille spectandum sibi non duxit.

6 Quinimo ea duce Fobarium (est illud oppidum Mithiæ) pervenit. Ibi Fehinus, vir moribus, factisq; mirabilis sacra Sacerdotum cohorte stipatus præerat : et ad aridi montis radicem, aqua nulla proxima, molendinum præter artificum, et fabrorum sententiam construi fecerat. Adventante Mochua erat opus perfectum, et nihil, nisi flumen, cujus cursu circumactæ rotæ catillum super metam volverent, desiderabatur. Ita ejus adventu vehementer lætati Fehinus ceterique Sacerdotes spem concipiunt, fore, ut sancti viri meritis Deus optimus maximus aquam molis suppeditet. Ea de re ipsi, Mochuaque inter se agunt : divino Spiritu instincti unanimi consilio constituunt ad Levinum lacum bis mille circiter passus distantem proficisci, posse fieri, ut inde ad molas Numen omnipotens aquam derivet. Id intelligens operis architectus, rem, inquit, maxime arduam, atque difficilem, sanctissimi viri, suscipitis : hominibus quidem, inquit Mochua, fateor quam difficillimam ; Deo tamen perfacilem. Eo cum Dei servi pervenerunt, Mochua baculi cuspidem lacus ripam molas versus leviter perforat : idem Fehinus, Sacerdotesque faciunt. Extemplo per transversum montem aqua subter terram mire delata non procul supra molas magna vi prorumpit. Unde præcipiti casu ruens, rotas rapido impetu circumducendo, catillum super metam volvit.

CAPUT III.

*A Rege et Regina Connachtie honorifice
excipitur.*

Mochua vero, Fehino valere jusso, progressus anne Sinonno trajecto Connachtiam regnum petivit. Ubi in Omania principatu ab optimatibus, maxime a Ballgela Regina longe honorificentissime excipitur, utque in posterum commoretur, rogatur. Ceterum bonis hospitibus bene precatus Kiminium lacum, ubi Kellachus Ragalli filius Connachtie Rex agebat, adiit. Per id temporis venatione Rex animum recreabat : et cervus, quem fuerat insectatus, in summas angustias ultimique discrimen deductus sese in lacum præcipitem dat, nandoque rupem in medio lacu sitam tenet, et in ea consistit. Eo illum sequi nemo propter horrendam belluam, quæ lacum infestans natatores occidere solebat, audeat. Rex et id damnum timens, et cervo simul potendi cupidus, Mochuam, quem summo amore et honore fuerat amplexus, alloquens. Si, inquit, tibi, Mochua Pater, placeat, auxilio tuo fretus in rupem mittam, qui cervum interficiat. Mochua, Tametsi, inquit, eo quemquam adire, periculosum videtur, natatori tamen Deus omnipotens incolumitatem dare potest. Quibus verbis motus Rex in rupem mittit, qui cervum interimat. Sed redeunt hominem bellua devorat. Dolore percussus Rex hominis amissi culpam in Mochuam transfert. Ea de re Mochua ad Dominum suum Christum Deum preces fundit. Dei imperio incolumentem et illæsum hominem bellua vomit, nec illi posterum nocuit. Miraculi magnitudine Rex, et alii quam plurimi Dei servum supplices venerantur, Numinique summas gratias agunt : ac Regi quidem postea, ejusque successori Kenfelæ Colgani filio Mochua fuit quam charissimus.

In Connach-
tiam venit
S. Mochua.

Ejus precibus
hominem de-
voratum bel-
lua revomit.

CAPUT IV.

Ballensis Monasterii et oppidi origo.

Inde Rodba flumine traducto in Kearam principatum in oppidum, nomine Nemus Darbrechum, annos natus triginta quinque pervenit. Ibi fons in aere sub nubis specie, sicuti solebat, non apparet. Ea re Mochua et ejus discipulis anxii, fontemque per agros quærentibus agricola factus obvius refert, non procul esse fontem, numquam ibi antea visum cinctum balla, id est lorica. Unde oppidum novum nomen Balla, et etiam Mochua cognomen Ballensis accepit : Hicque, et socii, quod fons, qui Benchore ex Ultonia profectus erat, subsidens quietam ipsis sedem promittebat, Deum laudibus efferunt.

9 Ceterum vix sedem figere statuerunt, cum Eacha Minnechus Ofiachrae gentis Princeps centum viros ex magnatibus illius principatus ducens, ad pellendum virum sanctum loco iter capit. Hi appropinquantes supra nemus Angelos aspectabilibus formis volitantes conspiciunt. Quorum occursatione, Mochuæque venerabili conspectu, et sanctis exhortationibus ducti nemus, et circumjectos agros, Kellacho Rege annuente, Deo sponte dedicarunt. Ibi Mochua templum extrui, et a tribus Episcopis dicari, curavit : ipseque postea plurimis miraculis fulsit, quorum aliqua celeri stylo percurrere juvabit.

Fons e terra
denuo erum-
pit alio loco.

Balla oppi-
dum un-
dictum.

Angeli et Mo-
chuae aspe-
ctus, hostes
leniunt.

CAPUT V.

Varia Mochuæ miracula.

Sterilis matrona de sua infœcunditate Mochuæ queritur. Ille duos aquatici nasturtii scapos a se sanctis verbis sacrosatos dedit infœcunda : quos illa cum comedisset,

S. Mochua
sterilitatem
pellit.

CAPUT VI.

Variæ per eum curationes.

EX MSS.
PER OSULLE-
VANUM.

medisset, brevi viri sui concubitu prolem concipit, unoque partu Lukencariam piam, Scanlanumque edit.

Piscatoribus
prædam im-
petrat.

11 Piscatores frustra piscantes præsentî Mochuæ opprobrio ducunt, a se nihil piscis capi. Sine mora salmones quatuor, vitulum marinum fugientes, ad eos in terram evadunt.

Linea ducta
agnos conti-
net.

12 Agni oves conspicati ad matres ubera sugendi causa procurunt. Mochua, qui prope ambulans ad Deum preces fundebat, id cum vidisset, veloci gradu occurrens, lineam humi baculo ducendo, agnos advertit: nam eorum nullus lineam a sacro viro descrip- tam transgredi ausus est.

Peccatores
convertit.

13 Mochua nuntium ad Fælanum mittit. Interce- debat longus et angustus maris recessus, celsis, scopulosis, et præcis marginibus cinctus: ubi duæ feroces feminae Beca Cuchoragi, et Lithbena Attre- phthi filia: canistrum habebant duobus funibus hinc inde suspensum, ut ultro citroque viatores, sicuti præseferabant, trajicerent. Hæ Mochuæ tabellarium cista acceptum in medio secessu sublimem append- unt. Ea de re vir sanctus divinitus monitus nuntii redimendi causa sese in viam dat. Ad recessum quando pervenit, cum feminis, ut hominem dimittant, agit. Quod a Lithbena sine præmio, sed a Beca non, nisi cucullo in pretium dato, impetrat. Brevi tamen cohortando et feminas et eorum patres ad melioris vitæ frugem convertit.

Terra crescit
ut in insulam
transeat.

14 Mogiam principatum ingressus in Amalgam insulam statuit transmittere. Ad id cum navigii copia non fuisset, Deum orat. Mox ita terra crevit, ut postea Amalga pedibus adiri possit.

Fur detinetur
miraculose.

15 Fur, cum sarcinam magnam ex Mochuæ tritico surreptam in dorsum sibi imposuisset, nec incedere, nec onus ullo modo deponere quivit, donec depre- hensus ab evocato Mochua sanctissimæ Triadis nomine fuit vinculis occulte retinentibus solutus.

Ejusdem sacrosanctæ Trinitatis nomine cacodæ- mones ab homine misero, quem diu occupatum ve- hementer affligebant, expulsi.

17 Magnam pustulam Iathlecho Kenfælæ filio in corpore foedi indies tumentem in tintinnabulum suum Deinuta transtulit, hominem sanum relinquens.

18 Ictericia, vel aurigine, id est abundantia flavæ bilis per corpus effusæ, hominemque pallidum red- dentis, Muregidarum gens laborabat. Qui totius Iber- niæ medicis consultis nullo medicamine sanari potue- runt: rebus humanis diffisi Mochuæ patrocinio Dei fidem implorare constituunt. Duo millia et quingenti auriginosi Ballam conveniunt: ubi Mochuæ precibus, atque consecratione curantur, suum quisque colorem recuperantes, pallore in sancti viri baculum trans- eunte: unde hic baculus Pallidus nomen accepit: et Muregidæ se posterosque suos Mochuæ obsequio devoverunt: ejus et invocationem eo morbo affectis opi esse, memoriæ proditum est.

Mochua ener-
gumenum
sanat.

Alium ægrum
curat.

Ab aurigine
plurimos sa-
nat.

19 Homo manibus, pedibus, aliisque membris captus ad Mochuam curandus portatur: eoque pro- pter dulcissimum Jesu nomen jubente, firmus et inte- ger surgit, suis quoque membro fungente muneribus.

Contractum
curat.

20 Quidam probus atque simplex filium, quem habebat unum, ut eum Mochua a morte revocet, exanimum effert. Viro sancto Deum rogante puer magna omnium expectatione et lætitia reviviscit.

Mortuum
suscitat.

21 His, aliisque rebus præclare gestis Mochua anno ætatis suæ sexto et quinquagesimo in Cælitum cœtum migravit.

Moritur.

Hæc ex veteri litterarum monumento Osullevani Bearriæ Principis jussu de Divorum vitis Ibernice condito fidissime transtuli.

DE S. AGRIPPINO

AUGUSTODUNENSI EPISCOPO.

CIRCA
AN. CHR.
D^o.
I JAN.

S. Agrippinus
Episcop. Au-
gustodun.

Decimus octavus *Æduorum* Episcopus Agrip- pinus fuit, ut habet *Claudius Robertus*. Ejus *Kalendis Januarii natalem refert Martyrologium* ms. S. Hieronymi, sed quod vel hinc patet actum esse; ita habet: Augustoduni, depositio Agrip- pini Episcopi. Interfuit S. Agrippinus Concilio II Aurelianensi anno dxxxiii et III anno dxxxviii.

2 Meminit illius Fortunatus in vita S. Germani

Parisiani 28 Maii: At Dominus Germanus intra terni lustri spatium a B. Agrippino Diaconus instituitur, et sequenti triennio Presbyter ordinatur. Idem refert *Aimoinus lib. 1, cap. 24*. Nondum sedebat S. Agrip- pinus anno dxxvii, quo *Epaonensi Concilio subscripsit Pragmaticus Episcopus Augustodunensis*. Neque per- venit ad dxxlix, quo, Concilio Aurelianensi V, subscri- psit *Nectarius Episcopus Augustodunensis*.

S. Germanum
Parisiensem
consecrat Pre-
sbyterum.

NOT. 13.

DE S. EUGENDO

ABBATE.

I JAN.

S. Eugendus
Abbas.

Wionius cor-
rigitur.

De S. Eugendo *Usuardus*: In territorio Lug- dunensi S. Eugendi Abbatis, cujus vita vir- tutibus et miraculis plena refulsit. *Consentiunt fere cetera Latinorum Martyrologia, ac comprimis Romanum*. Meminit ejus et *Petrus de Nata- libus lib. xi, cap. cxxx*. Miræus in *fastis Belgicis et Burgundicis*. *Nothkerus 2 Januar. eum refert*. Quidam *Augendum, Galesinius Eugenium* vocat.

2 *Arnoldus Wion, lib. 3. Ligni vitæ duos facit Eu- gendos, unum Jurenensis, alterum Condatensis Mona-*

sterii Abbatem: cum Condatense cœnobium, sive ut Gregorius Turonensis appellat, Contatiscone idem sit quod Jurense (non ut quidam scribunt Virens, Virens, Lorens) quia in Jura Burgundiæ Monte situm. Nunc S. Claudii dicitur a S. Claudio Archiepiscopo Vesun- tino, qui 6 Junii colitur.

3 S. Eugendi vitam ab ejus discipulo anonymo con- scriptam atque a Surio editam cum veteribus MSS. *Monasterii S. Mariæ Bonifontis et S. Mariæ de Ri- patorio contuli, ac pluribus locis emendavi.*

NOT. 14.